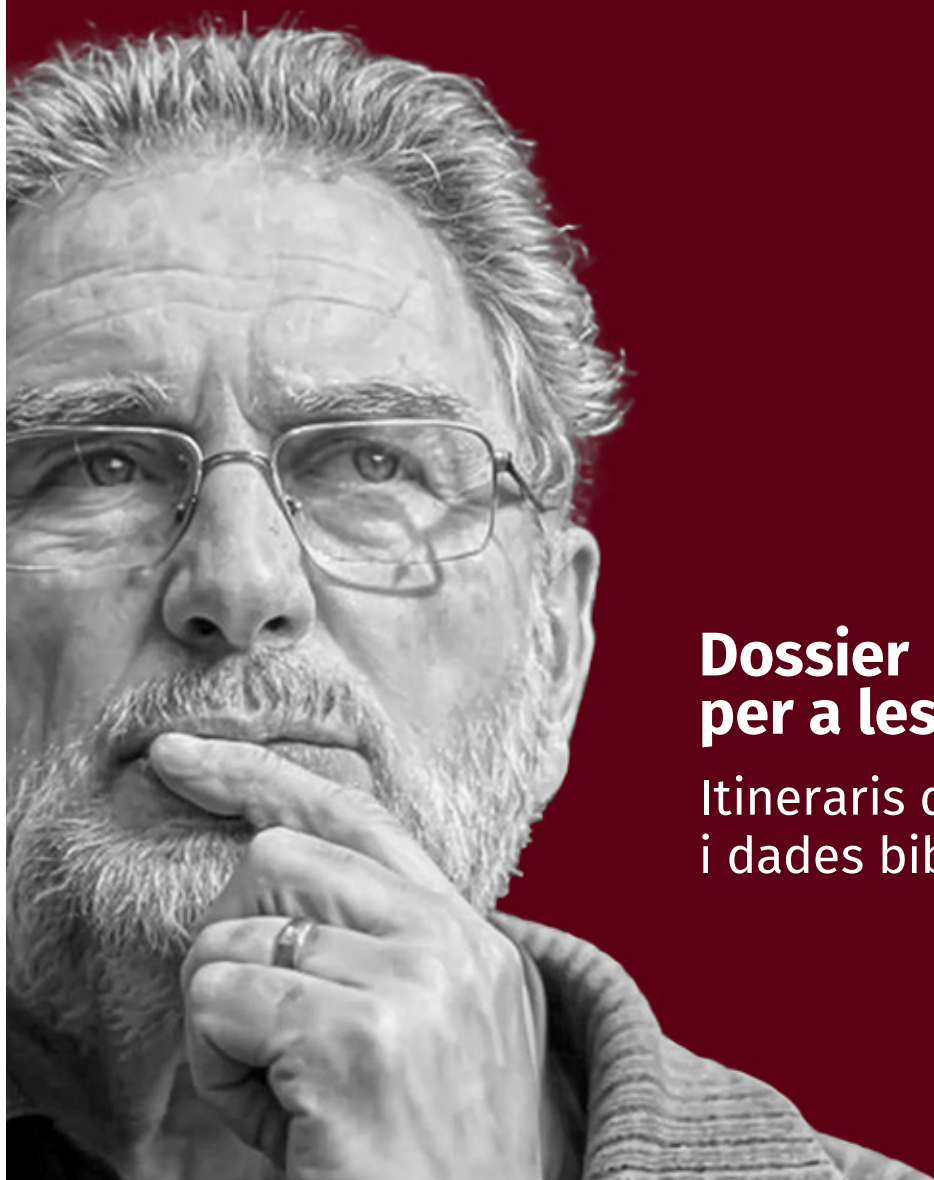

Homenatge Isidre Grau

celebrant els seus 80 anys!

**Dossier
per a les escoles**

Itineraris de lectura
i dades bibliogràfiques

2

Isidre Grau

3 Itineraris de lectura

Institució de les Lletres Catalanes (ILC)

Pòrtic

Isidre Grau. Qui és?

Què escriu i com escriu?

6 Itineraris de lectura

- *El colors de l'aigua*
- *El punt blanc de l'horitzó*
- *Zàping!*
- *La pell dels anys*
- *La maleta de l'escriptor*
- *L'arquitectura del conte*

18 Dades bibliogràfiques

Premis atorgats

Llibres publicats

Enllaços

Itineraris de lectura

Institució de les Lletres Catalanes (ILC)

Pòrtic

Isidre Grau va néixer circumstancialment a Sabadell el 1945 i viu a Cerdanyola del Vallès. Va estudiar enginyeria química i ha treballat a la indústria. Fa de professor de tècniques literàries i treballa en temes de comunicació escrita.

Va començar a escriure de ben jove, però va ser al 1979 que va veure publicada la seva novel·la *Fugida en gris*, gràcies al premi Ciutat d'Olot. Va posar-se en contacte amb d'altres escriptors del moment i a través de Pep Albanell va entrar al col·lectiu Ofèlia Dracs on va poder experimentar tècniques d'escriptura ben diverses. Ha escrit contes i altres novel·les. També és autor de llibres infantils. Dues obres d'assaig sobre literatura recullen la seva experiència en el món de l'escriptura.

Isidre Grau. Qui és?

Isidre Grau escriu la seva biografia al [web](#) que té dedicat al seu treball com a escriptor. És prou explícita per tenir-la en compte. Cal seguir la seva trajectòria personal per poder lligar caps entre allò que en principi semblava que havia de ser la vida professional (en el món de la tècnica a l'inici) i allò que ha acabat sent: escriptor i professor de tècniques d'escriptura. Probablement el fet d'arribar a la reflexió sobre el fet creatiu no sigui res més que una conclusió lògica d'una ment formada en les ciències. Isidre Grau diu clarament que allò que la formació científica li ha aportat a la creació literària ha estat per damunt de tot mètode de treball, una manera d'ordenar les idees, una forma d'ordre general on s'insereix l'escriptura. La passió per escriure li ve de ben jove i ha anat construint una obra sòlida i treballada.

Va néixer a Sabadell el 7 de setembre de 1945. Ha viscut sempre a Cerdanyola del Vallès. Ha treballat 30 anys com a tècnic industrial i en fa més de 30 de la seva dedicació a la literatura. Ha fet de professor de català i encara en fa de tècniques d'escriptura literària.

Molt jove va escriure cinc novel·les, relats i cròniques de viatges. És un material personal que demostra que l'afició per escriure li ve de lluny.

Es va dedicar als estudis d'enginyeria tècnica química, per indicació familiar, i es va posar a treballar des dels 19 anys com a tècnic industrial en el sector dels plàstics a la seva ciutat.

Es va titular com a professor de català per la Universitat Autònoma de Barcelona i va fer classes de català per a adults. Es va concentrar en l'escriptura i la seva primera novel·la, *Fugida en gris*, l'any 1979 va guanyar el premi

Ciutat d'Olot. Llavors es va plantejar la necessitat de connectar amb els companys d'ofici i de comprendre el funcionament de la societat literària. Eren els temps de la transició democràtica, de les universitats d'estiu i del Congrés de Cultura Catalana. Va ser a través de Josep Albanell que va entrar en contacte amb el col·lectiu Ofèlia Dracs. A més d'integrar-se a les tertúlies del grup, va participar en els altres cinc llibres del col·lectiu, etapa que el va portar a encarar-se a tota mena de gèneres.

Es va dedicar a *Sol sense sol*, novel·la construïda com un calidoscopi de records. Va anar alternant amb la narrativa curta, amb una diversitat de tons i estils tan àmplia que donaria pas a reculls com *Del temps del joc al joc del temps*, *Rellotges fora de punt*, *Dansa a la ciutat vi(r)olada* i *L'esperit de Campbordiàol*. Aquests contes han estat recollits a *La pell dels anys* (2008). El desig de recerca i d'investigar un estil propi són a la base d'aquesta etapa.

L'obra més ambiciosa i important d'Isidre Grau és el conjunt de cinc novel·les que s'inicia amb *Els colors de l'aigua*. És un cicle que es centra en una família d'una població rural a la vora de Barcelona, que es transforma al llarg del segle XX. Amb el primer títol va obtenir el premi Sant Jordi 1985 de novel·la. Les altres novel·les del cicle s'esglaonaran durant força anys, necessaris per tal de donar temps a incorporar la realitat i alguns dels personatges tot just nascuts a la primera. *El balancí negre* (dins del cicle) guanyarà el premi Ciutat de Palma del 2000.

Mentre esperava per completar el cicle esmentat, ha escrit altres obres com *En última instància* (tríptic de relats) i *La vida escrita*, novel·la finalista del premi Carlemany al 1986. També publica la novel·la *Zàping!* al 1998, amb una visió àcida sobre la societat de consum i el mercat del treball.

Ha escrit llibres per a infants i joves, com *Corre, correfo!*, que ha estat traduïda al castellà i al gallec, *Memòries de l'illa del vent* i altres títols.

La reflexió sobre l'ofici d'escriptor es troba plasmada en dos títols d'assaig, sobre el conte (*L'arquitectura del conte*) i la construcció literària (*La maleta de l'escriptor*).

Què escriu i com escriu?

Ja de molt jovenet va manifestar el seu desig d'escriure encara que en el seu entorn familiar no era una ocupació de la qual es considerés possible viure. Més aviat era una afició que, de mica en mica, es va anar consolidant a partir de la voluntat i el treball personals. Les primeres novel·les, escrites de jove, són papers que pertanyen a l'arxiu personal i que no han vist mai la llum, però que demostren el desig de fer-se escriptor ben aviat.

Isidre Grau ha publicat contes i novel·les, llibres de narrativa per a joves i per a infants, i encara ha escrit sobre l'art d'escriure. L'obra literària de creació l'ha portat a l'ensenyament de l'escriptura i a la reflexió sobre aquesta pràctica.

Els llibres de narrativa breu del 1983 (*Del temps del joc al joc del temps*) i del 1986 (*Dansa a la ciutat vi(r)olada*) mostren una incursió en l'experimen-

tació de formes, una exploració de les possibilitats de la narració curta amb presentacions diverses. La diferència és notable amb el recull del 1993 (*En última instància*), en què l'experimentació es fonamenta en els sentiments i formes de viure una mort.

Isidre Grau s'inspira en el seu entorn, en allò que es viu pel que fa als canvis de la societat moderna. Els canvis soferts a Vinyes de Savall, aquesta població de ficció, són els canvis soferts a la seva Cerdanyola del Vallès. La transformació de la ciutat, el pas del món rural al món industrial, el creixement desmesurat de la ciutat són elements que influeixen en Isidre Grau i que li marquen, si més no, una de les parts més importants de la seva obra, el cicle d'*Els colors de l'aigua*, la primer obra del qual ha estat traduïda al castellà. Talment com un conjunt de quadres que van evolucionant amb el temps, així s'estructura la geografia de l'obra. Entorns que són canviants amb el temps, que passen de la vila, que és on neix la família, que l'inspira fins als racons diversos del món plural que esclata a darreries del segle XX.

Pel que fa al cicle d'*Els colors de l'aigua*, format, a més d'aquesta primera novella, per *La nit vermella*, *El balancí negre*, *Groc d'Índia* i *El punt blanc de l'horitzó*, pot consultar-se la conferència «Vinyes de Savall, un escenari de canvis», que l'escriptor va fer en l'encontre d'escriptors gallecs, bascos i catalans GALEUSCA, el 2004.

Els gèneres literaris que ha conreat Isidre Grau són, doncs, per sobre de tot, la novella i el conte. I ha fet llibres d'assaig, tal com s'ha comentat a l'apartat anterior.

Els autors que l'han influït són diversos en un gran lector com ell. Reconeix que va quedar impressionat per l'obra *Cien años de soledad* de Gabriel García Márquez, sobretot a l'hora d'escriure *Els colors de l'aigua*. Tanmateix, la seva escriptura no segueix aquest autor, sinó que n'està al llindar, sense entrar en els elements del realisme màgic. Per la resta, i sense poder assegurar mai un seguiment en el sentit estricte, però que formen un pòsit important per a l'autor, les seves fonts són els escriptors catalans del segle xx com Mercè Rodoreda, Pere Calders, Jesús Moncada o Jaume Cabré, entre molts d'altres, i també, Virginia Wolf, Aldous Huxley o Sándor Márai en l'àmbit internacional. No es pot dir que siguin influències directes, però són autors que Isidre Grau ha llegit i que valora com aquells que admira dins de l'univers dels escriptors del segle xx.

Itineraris de lectura

L'obra d'Isidre Grau que es pot trobar de forma assequible als fons editorials és adequada per a la lectura en els cursos més avançats de l'ensenyament reglat, o sigui, al batxillerat, i per a les persones adultes en general. Les obres per a joves i infants es troben només a les biblioteques. Tan sols incloem una proposta que creiem apta per a gent més jove com alumnes de l'ESO: *Fines-tres amb història*.

L'obra d'assaig pot ser usada pels professionals de l'ensenyament per enriquir el seu bagatge a l'hora d'ensenyar l'alumnat a escriure i també a interpretar els textos.

› *Els colors de l'aigua* (1986)

Edat de lectura

Per a lectors a partir de 16 anys. Com totes les novel·les del cicle, està adreçada a un públic adult, però és perfectament llegible al batxillerat. La complexitat no ve donada per l'estil d'escriure, sinó per la temàtica, que alumnes més joves no captarien. A partir de batxillerat, però, serà una lectura adequada. És el llibre que introdueix els personatges de tot el cicle i l'inici de tot el conjunt. És útil per fer veure com eren les relacions familiars i laborals des del primer terç del segle xx en una família benestant al voltant de Barcelona.

Estructura

La novel·la està estructurada en 22 capítols, el primer dels quals consta amb el número zero, situat al 1930. La resta de la novel·la transcorre des de la Guerra Civil espanyola fins a la postguerra i els anys de les lluites obres. La narració és lineal.

Argument

El 1930, Pau Benavent, fill de terratinents, és un jove de 20 anys que vol ser pintor, però el seu pare l'obliga a reprendre els estudis d'advocat. Quan arriba la Guerra Civil, Pau fa veure que se'n va al front, però es queda amagat a les golfes de la casa pairal, gràcies a l'ajut de la família i de Lola Frías, minyona de la família. La minyona i en Pau s'hauran de casar just acabada la guerra.

L'argument està situat a l'inici en els anys de la Guerra Civil espanyola, però el gruix de la novel·la comença a l'acabament, amb un *flash-back* als seus inicis. És la història d'una família burgesa en una població dels voltants de Barcelona (Vinyes de Savall), on es viuen el canvis socials de la postguerra i durant el franquisme.

Tema

L'evolució d'una família burgesa al segle xx, en una població petita dels voltants de Barcelona. Revisa aspectes com l'impacte de la immigració andalusa a Catalunya, la fi de la vida rural i el procés de creixement industrial fins als inicis de la seva decadència, alhora que fa present el món de l'art, del cinema i del teatre dels anys tractats.

Personatges

A la novel·la apareixen, per ordre de rellevància, Pau Benavent; Lola Frías (primer minyona i després dona de Pau Benavent); Rosalia Cortès (mare de Pau); Llorenç Benavent (pare de Pau); Gregori (Gori, el germà de Pau); Carolina (germana de Pau); Ignasi (marit de Carolina); parents de la Lola: Tina i Sabina, *madre Dolores*, *hermano José* i *primo Anselmo* i els que vindrien més tard del seu poble, La Ràbita; filles i fill de Pau i Lola: Maridol, Lina (casada amb Octavi Amat, enginyer), Berta, Marina i Àngel. També hi ha els masovers, socis, amics i altres personatges decoratius.

Suggeriments didàctics

1. Per preparar la lectura cal, en un públic jove, situar els fets principals de la història del segle xx a Catalunya: la Guerra Civil, la postguerra, la immigració, la industrialització, el canvi social al voltant de Barcelona... Es proposa demanar un treball esquemàtic sobre aquests punts als lectors, per grups per exemple.
2. Es pot proposar la consulta dels materials de l'exposició de [Vinyes de Savall](#). Tots els referents en els quals s'ha inspirat l'autor són descrits i il·lustrats amb minuciositat en els materials d'aquesta exposició. A partir d'aquesta consulta, es pot proposar a l'alumnat l'elaboració d'un resum escrit i una exposició oral.
3. Un aspecte a destacar és sens dubte tot el món dels colors, estretament lligat a la pintura, l'ocupació predilecta de Pau Benavent, el personatge al voltant del qual gira la novel·la. Pau està obsessionat pels colors de l'aigua. A continuació, se'n destaquen uns fragments, tot i que són molt més nombrosos.

—L'aigua no té cap color. L'aigua és un engany per als pintors! (p. 14)

I si tanques els ulls sota l'aigua tocada de llum, la blancor. La blancor? (p. 15)

—De quin color veus l'aigua?

—De color de pruna que encara no es pot menjar.

—Ara tanca les manetes i mira-la pels foradets dels punys.

—Ara hi veig llumenetes grogues i vermelles.

—Quina sort que tens! (p. 105)

Per això va ser més palesa la seva forma meravellada de plantar-se sota el salt d'aigua.

—Guaita, aquí tens tots els colors!

Pau assenyalava amb la punta el bastó l'arc de Sant Martí que penjava del núvol aquós, i Maridol, mig riallosa mig inquietada, li deia, apa, que només en té set. (p. 111-112)

Ell deixava de barallar-se amb els colors dels finestrals i sospirava, mig retut. —Els colors que tenim més a prop són els que més se'ns escapen. (p. 113)

*De quin color veus el riu?
—De color de pruna passada. (p. 197)*

... no posseirà la divinitat d'un artista fins que no hagi pintat tots els colors de l'aigua. (p. 254)

Es demanarà de fer un comentari a partir d'aquests fragments i completar-los amb alguna altra citació semblant, extreta de la lectura.

4. En una [entrevista per al suplement del diari Avui](#) (25-1-2007), Isidre Grau respon a propòsit dels colors i l'ús que n'ha fet a les novel·les del cicle de Vinyes de Savall. Es pot demanar un comentari del que hi diu sobre els colors.

5. Un altre aspecte a destacar de la novella és el món dels sons i la recerca personal, les sensacions compartides:

... l'altre li va respondre, busco el ritme del silenci. Recordaria aquell moment quan, ja de vell, ell donaria la mateixa resposta a un nét massa taffer. (p. 70)

Guaitava el riu, que a l'hivern baixa massa trist. (p. 104)

Es pot proposar a l'alumnat de relacionar aquestes frases amb els fragments anteriors sobre els colors.

6. L'elaboració d'un quadre genealògic de la família Benavent permetrà situar amb més facilitat els personatges i la seva evolució en el temps. Les dates de naixement dels fills de Pau Benavent, les dates de fets històrics singulars del segle xx ajudaran a situar els fets, aplicant-los al quadre genealògic.
7. Un aspecte a remarcar són les descripcions dels personatges. Es pot proposar de recollir-ne i comentar-les. Per exemple, que, per grups, els lectors focalitzin la seva atenció sobre un personatge i recullin tot allò que el pugui definir: descripcions formals, allò que els altres en pensen, com el veuen, què es desprèn de les actuacions dels personatge sobre la seva manera de ser...
8. Suggestim recollir els personatges famosos que hi són evocats, que surten a la novella, que hi són esmentats. Així es conformarà el context en què es mouen els personatges de ficció i es coneixerà millor l'entorn cultural i estètic del segle xx. Cal fixar-se en Salvador Dalí, Ava Gardner, però també en els autors esmentats, tant els escriptors com els músics o els pintors (Sartre, Camus...).

› **El punt blanc de l'horitzó** (2006)

Edat de lectura

A partir de 16-17 anys. És un llibre adequat per a batxillerat i adults.

És el darrer llibre del cicle d'*Els Colors de l'aigua*. Tanca el cicle de la família Benavent, tot parlant dels dos darrers personatges, en qui les novel·les anteriors no havien aprofundit: la Berta (amb el seu fill Daniel) i l'Àngel, els dos germans.

Tot i que és recomanable, bé que depassa un entorn escolar, llegir els llibres que Isidre Grau va escriure entre el primer, *Els colors de l'aigua*, i aquest per tenir una visió completa de tota la família, llegir el primer i el darrer de la saga (cosa que es pot fer de manera independent) pot donar una visió de tot el conjunt.

Estructura

La novel·la està dividida en cinc apartats o grans capítols. La primera part comprèn els tres capítols inicials, centrats en els antecedents; la segona, amb dos capítols, correspon al plantejament; la tercera, que en té set, constitueix el desenvolupament de la novel·la; als deu capítols de la quarta part hi té lloc el desenllaç, i tanca el llibre un capítol final d'epíleg. Cada apartat centra l'atenció en un aspecte de la vida dels personatges, dins una evolució lògica de l'argument plantejat.

Argument

El darrer fill dels Benavent, l'Àngel, és un fotoperiodista de renom, especialitzat en conflictes bèl·lics i guardonat per les fotografies fetes a la guerra dels Balcans. Decideix tornar a Pristina (Kosovo) per intentar trobar la seva companya desapareguda en entrar els serbis. L'acompanya el seu amic, també periodista gràfic, Ignacio Valdés. Una mina antipersona trepitjada per l'Àngel el deixa ferit de mort i fereix greument l'amic. El seu nebot Daniel marxa a Kosovo amb la seva mare Berta (germana de l'Àngel i parlamentària a Madrid) i aquest viatge serà l'ocasió per intentar explicar-se i retrobar-se mare i fill, cosa difícil pels anys que fa que estan separats i per l'edat de Daniel. Repassar comptes pendants entre mare i fill amb el rerefons de la guerra i de l'accident de l'Àngel serà un dels objectius dels darrers Benavent. El destí del casal dels Benavent quedarà encaminat al final de la novel·la.

Tema

Els temes tractats són la recerca personal, el projecte de vida de cadascú, la supeditació al patrimoni rebut, les guerres i el paper del fotoperiodisme.

Personatges

Els personatges que condueixen l'argument són la Berta i el seu fill Daniel. El personatge que desencadena l'acció és l'Àngel, germà petit de la Berta, molt lligat a en Daniel des de la primera infantesa. L'altre personatge principal és la Berta.

L'Àngel ha viscut la seva vida lluny de la casa pairal d'ençà de la seva fugida a Centreamèrica. La Berta és diputada a Madrid, està establerta i casada de nou després d'una joventut agitada. I allunyada de la casa pairal de Vinyes de Savall. Daniel ha estat separat de la seva mare i representa el guardià de la casa pairal de Vinyes de Savall.

Altres personatges que acaben de formar l'entramat són l'amic de l'Àngel, Ignacio Valdés; la noia kosovar que busca l'Àngel, la Flora; el pare d'en Daniel, en Pol Bac; la nòvia d'en Daniel, la Mònica. Formen part de l'univers de can Benavent en Pau i la Lola, pares de la Berta i l'Àngel, juntament amb Maridol, Lina i Marina, els altres fills.

Suggeriments didàctics

1. És important fer una introducció a la guerra dels Balcans, des del trencament de l'antiga Iugoslàvia. A partir de la consulta del mapa de la regió balcànica, es pot proposar d'identificar sobre el mapa les localitzacions que s'esmenten en la narració: Kosovo, amb Pristina; Skopje, a Macedònia; Sarajevo, a Bòsnia-Hercegovina, etc.
2. Pot proposar-se una aproximació a la història de la guerra dels Balcans. La preparació en grup d'una exposició oral sobre el tema podria ser un bon procediment.
3. Si s'ha llegit *Els colors de l'aigua*, seria interessant recuperar l'esquema de la família Benavent per tal de recordar les relacions dels personatges que tornaran a sortir a *El punt blanc de l'horitzó*. Si no s'ha llegit, a partir de la lectura, reconstruir la família Benavent en un esquema d'arbre genealògic.
4. Caldrà fer un resum o una llista dels «fets vitals» (naixement, primera infància, estudis, primera feina, casament, fill, fugida...) de la Berta Benavent, de l'Àngel Benavent i d'en Daniel Bac Benavent.
5. Un aspecte tractat és la manipulació periodística i l'ús de les imatges per part de les agències informatives. Aquest tema és tractat en el primer capítol (i més endavant en el quadern de l'Àngel) i pot donar peu a un debat sobre el valor de les imatges i la manipulació. Com a complement a la preparació d'aquest debat, o de manera independent, es poden comparar portades de mitjans escrits i il·lustrats o valorar les imatges televisives, a fi d'entendre l'entorn de l'Àngel Benavent.
6. El paper dels mitjans de comunicació de masses en relació amb la política i la creació d'estats d'opinió és un tema de debat formatiu que es deriva de la feina de l'Àngel —i aquest n'és conscient. En aquest sentit, es pot proposar de cercar fragments del llibre que facin reflexionar sobre aquests aspectes i en relació amb els exemples actuals.
7. El tema dels colors continua com a *leit motiv* a la novella, ara aplicat al món de la fotografia. Fer un recull dels fragments que hi facin referència pot ser una activitat interessant.

8. El darrer capítol té una incidència especial en el tema del color blanc, que lliga amb allò que buscava l'avi Pau Benavent. Un cop acabada la lectura del llibre, es pot proposar el comentari d'aquesta frase: *I el blanc, avi, has arribat a fer-te'l teu?* (p. 273)

› Zàping! (1998)

Edat de lectura

Aquesta novel·la és adequada a partir de 16 anys; per tant, pot anar destinada a batxillerat, dins l'àmbit acadèmic, i al món adult.

Estructura

La novel·la s'estructura en parts de llargada variable. La primera part no conté capítols i transcorre en el temps narratiu d'una setmana. La segona part té lloc tres setmanes més tard i es caracteritza per la variació del punt de vista narratiu, que es desplaça del protagonista a altres personatges. La tercera part suposa un salt de tres mesos en el temps i narra un sol dia de la vida del protagonista, que torna a focalitzar el punt de vista narratiu.

Argument

Un executiu maduret, que se sent a punt de culminar el seu triomf professional amb una escalada de posicions davant la societat alemanya que acaba de comprar la vella empresa familiar de pintures, es troba en un canvi sobtat de la seva vida: els nous propietaris no compten amb els seus serveis i es queda sense feina, sense cap, sense matrimoni, sense amant, sense filla i sense casa; tot això quan pensava que estava al punt culminant de la seva vida. El procés que seguirà des de la situació de benestar inicial fins a la derrota i la remuntada per camins diversos serà conduït de forma trepidant i en clau d'humor.

Tema

El tema és la crítica de l'esperit burgès en termes d'humor. Els temes subjacents són l'acomiadament i l'atur, la separació matrimonial, el divorci, refer la vida...

Es tracta d'una novel·la amb vocació satírica, d'un humor més aviat àcid, que parla del nou ordre laboral, basat en la dictadura de les multinacionals, de les jubilacions anticipades, el món burgès i l'absència d'escrúpols humans.

La caiguda de forma esglaonada, però ràpida i successiva, com un zàping, de tot allò que configura la vida burgesa és l'embolcall d'aquesta crítica.

Personatges

Romà Vidal, el personatge principal, és un home madur i casat. Té una filla, Jana, de vint-i-tres anys i llicenciada en econòmiques, que marxa a viure amb el seu company, i una amant. Marta Deulofeu és la seva dona i Sara, la seva amant, és amiga de la seva filla i pintora. El seu cap a la feina és Fruc-

tuós Llimós, que acomiadarà en Romà en vendre's l'empresa de pintures a una multinacional alemanya. Josep/Pep/Pitu Balcells és l'amic que acollirà en Romà i que viu amb Bàrbara. Borja Aymerich és l'advocat i l'amic de la seva dona. Lluïsa és la secretària de l'empresa de pintures i Weissendorf és un executiu de l'empresa alemanya.

Suggeriments didàctics

1. El punt més rellevant que caldria fer remarcar als lectors és el del punt de vista. S'alternen el punt de vista en 3a persona, però centrat en Romà, i els dels altres personatges... Fins a la pàgina 117, és la narració centrada en Romà. De la pàgina 119 a la pàgina 127, qui pren la paraula és la Marta Deulofeu; de la 129 a la 134, és la Jana, la filla d'en Romà; de la pàgina 135 a 141, ho fa l'amant, Sara Martens; de la pàgina 143 a la 148, la veu és la de Fructuós Llimós; de la 149 a la 154, la d'en Pitu Balcells, i de la 157 al final, es recupera la narració del principi. Una activitat adequada seria recollir frases que demostrin els diferents punts de vista sobre un mateix fet i relacionar-les amb els personatges i les parts esmentades.
2. Un altre punt rellevant és el to de la narració. Es narren uns fets importants en la trajectòria de la vida d'una persona de forma humorística. L'activitat podria consistir en la recollida d'elements d'aquesta aproximació humorística als temes que tracta: atur, separació...
3. El vocabulari usat al llarg del llibre conté elements de la parla vulgar i familiar. Podria elaborar-se una llista de les expressions pròpies d'aquests dos registres.
4. Per definir els personatges que surten a la novel·la, se'n pot fer una fitxa completa per a cadascun, amb la descripció d'aspectes físics, psicològics, de comportament...
5. El tractament del temps al llarg de la novel·la és un altre punt interessant. A la primera part el temps és narrat dia a dia; després, la narració fa un seguit de salts: un dia, una setmana, tres mesos... Aquest aspecte pot treballar-se analitzant les causes d'aquests salts segons l'argument.

› La pell dels anys (2008)

Els contes escrits entre 1979 i 1985 per Isidre Grau es troben en aquest recull. Estan ordenats cronològicament segons la data de publicació. Al pròleg l'autor ens diu:

Una vegada hi havia un recull de contes que no va arribar mai a impremta. Es titulava La pell dels anys []

Ara que Edicions del Salobre em proposa una recopilació de tots els meus contes, res millor que recuperar el títol primitiu. Perquè encara m'agrada — sento que encara expressa el que volia dir— i perquè dóna sentit a la varietat de textures i registres que el lector hi trobarà. Que ningú se'n sorprengui, doncs. La major part dels contes van ser escrits entre 1979 i 1985, en una seqüència que ara se'm faria difícil (no impossible) de reconstruir, però no crec

que tingui gaire importància. Perquè em miro aquell període com una llarga etapa d'experimentació, amb el conte com a laboratori per destil·lar moltes lectures i per aproximar-me a les novel·les que escrivia en paral·lel.

Les temàtiques són diverses i allò que seria un punt en comú, evidentment, és la reflexió sobre l'estructura del conte, amb aquestes «textures i registres» que ens anuncia l'autor.

Edat de lectura

L'obra s'adreça a un públic adult. Alguns contes es poden fer llegir en el darrer curs de batxillerat, segons el tipus d'alumnat.

Estructura

El recull s'estructura segons els diferents llibres que el componen i que havien estat publicats anteriorment. Aquests llibres són:

1. *Una història rural i negra*
2. *Alens d'amor i de recança*
3. *Del temps del joc al joc del temps*
4. *Dansa a la ciutat vi(r)olada*
5. *Rellotges fora de punt*
6. *Memòries de l'illa del vent*
7. *A l'ombra d'Ofèlia Dracs*

Temes

Els contes de *La pell dels anys* poden classificar-se per blocs temàtics o estilístics. Aquesta classificació servirà al professorat i animadors de lectura a llegir-los segons els seus interessos:

- Història rural i negra: «L'esperit de Campbòrdiol»
- Contingut simbòlic: «El roure i la gavina» i «El joc de les construccions»
- Monòlegs interiors/soliloquis: Tots els «Alens d'amor i de recança» (9 peces curtes), «Primera re(d)acció d'en Roger fill-de-progre», «Una nit de bruixes i foc», «Pal de colomar», «Tan sols espero el vol dels anys»
- Humor i erotisme: «Així sí que en farem de feina» o «Trencaclosques de la burgesa i el lampista que no ho era», «Susana, relax a domicili».
- Situacions amb personatges infantils: «Com et dius, maco?», «Primera re(d)acció d'en Roger fill-de-progre», «A glops d'aire moren els peixos».
- Situacions amb personatges joves: «La Mariona robada», «A contrasorroll», «Deixeu volar les orenetes», «Què té aquest lloc que em crida tan fort?», «Ània», «El somriure de la lluna verda», «L'estiu tenia gust de mel», «Un lloc amb Carol».
- Situacions amb personatges adults/madurs: «Si trobes una mirada pel teu camí», «L'endemà de l'onze-S», «Radiografia d'en Toni Borrell», «I l'Alba va esclatar de riure», «Una nit de bruixes i foc», «Pal de colomar», «O l'un o l'altre», «Tan sols espero el vol dels anys».

- Situacions amb personatges en vellesa o decadència: «Per si de cas, omple el cabàs», «Executiu executat», «Un final com un altre», «El risc de tornar a córrer», «Les mans de la foscor», «Mestressa de nit», «L'oca cibernètica», «L'ocàs de Miss Carlett», «Diari de matinales», «La dona del Montseny».
- Exercicis de gènere, amb Ofèlia Dracs:
 - Terror: «Sota l'illa verge» (*Lovecraft, Lovecraft!*)
 - Negre: «La mort portava cua negra» (*Negra i consentida*)
 - Ciència-ficció: «Matèria del Planastre» (*Essa efa*)
 - Gastronomia bíblica: «La travessia del desert» (*Boccato di cardinale*)
 - Jocs Florals de la Renaixença: «Sebastià Salabert» (*Misteri de reina*)

Suggeriments didàctics

1. Per la variació de temàtiques i estructures dels contes del recull, ja des de la seva concepció i pel fet de ser una recopilació de diversos treballs, allò que s'escauria més en un treball de reflexió seria, per una banda, una tria segons els lectors destinataris i, posteriorment, l'anàlisi. Es proposen els punts següents, que no seran exhaustius per a cada conte i que es poden treballar alternadament:
 - a) **Idea principal**, o sigui, el sentit últim del conte, allò que queda al lector després de la lectura. A continuació, les idees secundàries.
 - b) **Argument**, o sigui la seqüència dels fets que la història ens explica.
 - c) **Estructura general de l'argument**:
 - Plantejament o la manera d'introduir el conflicte; allò que cal resoldre.
 - Nus o desenvolupament, o sigui, com es van desencadenant els fets.
 - Desenllaç, o la resolució de les incògnites, sobretot com es formula.
 - d) **Protagonista**, o el personatge que porta el pes de l'acció. (Segons els lectors destinataris es pot triar el conte a partir de la classificació anterior.)
 - e) **Veu narrativa**, o sigui, la persona gramatical de qui narra el text. (Es recomana llegir algun dels contes amb monòlegs interiors i soliloquis.)
 - f) **Estructura narrativa**: plans narratius, canvis de veu narrativa, salts d'espai o temporals, alternança de registres...
 - g) Tractament del **temps**, que ha de tenir en compte en el conte un principi i un final en un temps concret.
 - h) Tractament de l'**espai**, que ajuda el lector a situar l'acció.
2. Alguns aspectes interessants que caldrà remarcar són els que s'exemplifiquen a continuació. Es demana que es faci un comentari de cadascun dels fragments següents o d'altres del mateix tipus.
 - les **descripcions** que usa l'autor. Per exemple:

Va escollir un pla arrecerat enmig del Bosc de la Cadenera. L'herba hi creixia salvatge, però neta de bardisses. Per tres cantons, el prat quedava envoltat

d'una muralla de faigs, i per la banda de baix quedava limitat per un rierol, vorejat d'alts pollancres, sota els quals feia bo de reposar acompanyat per la fressa de l'aigua entre els còdols.

Tanmateix, quan va haver desbrossat el camp, hi va trobar a faltar un arbre que fes ombra i, al bell mig, hi va plantar una alzina.

«El joc de les construccions» (p. 379)

- una mostra d'**escriptura automàtica** (en aquest cas a partir d'una introducció del narrador):

Ella va agafar por i va fugir. L'endemà quan hi va tornar, només va trobar el quadern vermell, abandonat en un racó. Entre gargots i alfabets desconeguts, s'hi pot llegir aquest, diguem-ne, text.

«groc groc groooc els fanals immenses boles grogues escalfen suo plou verd les fulles s'esfileguen candeles primes que arriben a terra la pica de la font xucla els fils l'aigua és verda irradia els brocs vomiten suc verd groc blanc dolls a raig de galleda la plaça és una bassa les boles grogues fan bullir l'aigua espurnes de plata llum molta llum no veig res una ratlla vermella torta un estrip una postal estripada en dos trossos el pilar de la font fa tentines és fosc groc safrà [...]»

«Què té aquest lloc que em crida tan fort?»
Dansa a la ciutat vi(r)olada (p. 175)

- una mostra de les narracions d'Ofèlia Dracs a Lovecraft, Lovecraft permet comentar el treball d'imitació d'un gènere:

Qui vulgui aprofundir més sobre aquest món de malefici i esperança, disposarà de les inestimables pàgines d'aquest diari, esgarrifosa mostra de l'ardu camí pel qual hem de passar els que hi som cridats:

Les gepes inflades. Les extremitats escatoses. El fel putrefacte que vomiten a cada alenada. Els giravolts cosmogònics de les aigües. Els veig. Són ells. Només els efimers són cecs al seu horror. Tinc pànic, però sé que ja no he de fer res.[...]

«Sota l'illa verge». A l'ombra d'Ofèlia Dracs (p. 397)

- O bé de Negra i consentida:

Quan sonà el telèfon, l'inspector Esteban Segura s'acabava d'empassar aquella dubtosa aigua de marro. El mosso del bar, bo i murmurant contra les restriccions, va anar palpant la foscor del passadís fins a ensopegar amb l'aparell. De seguida tornà.

—Señor Segura, ¿el teléfono para usted!

L'inspector s'havia instal·lat en una cadira prop de les ventalles i aprofitava la poca claror del dia per destriar les quatre veritats d'El Caso. En rebre l'avís, botzinà un renec i deixà anar els fulls amb mala maror. Aquella mena de trucaes solien espatllar-li el dia... I justament dissabte.

«La mort portava cua negra». Negra i consentida (p. 409)

A partir dels exemples anteriors, cal buscar-ne d'altres de semblants. Partint dels exercicis de gènere, amb Ofèlia Dracs, es poden observar diferents gèneres narratius tractats en forma de conte. Es demana identificar els gèneres de cada conte d'aquest apartat i justificar-ho a partir d'elements del conte.

› **La maleta de l'escriptor** (2005)

Aquesta obra assagística és essencialment útil al professorat. És un manual indispensable per aprendre a escriure i segur que té utilitat en els tallers d'escriptura, classes que plantegin fer escriure l'alumnat i com a reflexió per al professorat que imparteix classes de llengua i literatura.

És un llibre nascut de la pràctica d'escriure, de l'experiència d'escriure i d'ensenyar a escriure. Recorre els aspectes següents: l'objectiu personal a l'hora d'escriure, la concreció d'allò que es vol escriure i, llavors, els aspectes que construeixen l'escriptura, com el punt de vista (la mirada, segons Grau), l'estructura del relat, la construcció dels personatges, la creació d'espais, el temps literari, la realitat i la fantasia, els recursos del narrador, les consideracions sobre el conte, la novel·la, i, finalment, els sistemes de treball.

Suggeriments didàctics

A l'hora d'encarregar la redacció de narracions, pot ser important suggerir, de forma gradual, de focalitzar l'atenció damunt determinats aspectes i, a l'hora de construir narracions, tenir en compte cada element que la compon.

En aquesta línia, pot ser interessant resseguir les reflexions i propostes que ens aporta *La maleta de l'escriptor*:

1. Les descripcions. Es pot llegir el fragment de Josep Pla sobre Salvador Espriu de la pàgina 118 i demanar d'imitar el text, canviant-ne alguns elements com, per exemple, el lloc, les condicions de vida, les olors o les persones.
2. El temps. Per exemple, pot ser a l'abast de l'alumnat la reflexió sobre el temps en el gènere epistolar, els dietaris, les memòries. Seria interessant seguir algunes propostes del capítol 7, tant pel que fa a reflexió com, si és possible, per arribar a la producció.
3. Un altre exercici interessant pot ser sobre la titulació. Es pot proposar de recollir fets reals i donar-los títols diferents; després, triar-ne els més suggerents, els més divertits, els més críptics i, posteriorment, tractar de redactar el fet inicial a partir d'un títol diferent. En aquest sentit, és recomanable partir del fragment de la pàgina 170 sobre el tema.

› **L'arquitectura del conte** (2001)

Aquesta altra obra d'assaig aborda l'anàlisi de diversos contes d'autors universals tot bastint un viatge per tot allò que intervé en el conte literari. També conté aspectes a tenir en compte en l'elaboració del conte, amb recomanacions pràctiques i un recordatori al final de cada capítol.

L'autor diu, en presentar el llibre:

Parlar del conte és endinsar-se en una de les reserves naturals de personalitat més acusada dins el gran parc temàtic de la literatura. És un territori que limita, d'una banda, amb la poderosa germana la novel·la, i de l'altra, amb la diàspora que omple el calaix de sastre de la «narrativa curta» i que sovint li amenaça la independència, amb confusions innecessàries.

En les pàgines d'aquest llibre renunciaré a donar notícia de l'origen i la història completa del gènere anomenat conte, en benefici de presentar-lo com una forma d'expressió viva, flexible, i particularment adaptable a les circumstàncies del món en què vivim. Per tant, intentaré que abans de tombar el darrer full almenys dos tipus de lectors hagin quedat satisfets en les seves hipotètiques expectatives: aquell que se sent atret pel gènere i vol treure més rendiment de la lectura, tot exercitant la seva capacitat analítica, i aquell que aspira a practicar-lo i vol saber amb quines eines s'hi ha de posar.

Queda clar, doncs, què podem trobar a *L'arquitectura del conte*.
I encara ens descriu com està fet el llibre:

Pel que fa al contingut del llibre, tot seguit n'avanço una visió de conjunt. En els dos primers capítols he procurat una immersió en la filosofia del conte i el seu procés de gestació més habitual, tal vegada com un pretext per anar creant un llenguatge de referència. Una complicitat amb el lector.

El tercer capítol vol ser com un descans a la sala d'estar de casa nostra, proveïts d'una biblioteca de contes. Però com que l'espai del llibre no és infinit —i la capacitat de lectura tampoc—, proposo l'atenció a sis contes concrets. Els he seleccionat per la seva brevetat, pel seu poder d'exemplificació i per representar l'itinerari que va des dels més clàssics —lligats a la tradició oral— fins als antecedents del conte modern. Són textos senzills, de potència ben mesurada, que serviran de mirall als recursos narratius.

Del capítol quart al dotzè hi ha una exploració particular dels recursos que decideixen la gràcia del conte. En cada aspecte exposo les consideracions teòriques al seu voltant —sense oblidar-ne el destí pràctic— i tanco amb l'anàlisi dels sis contes de referència.

Per deixar el llibre a poc a poc, i amb una cordial invitació a la pràctica, m'ha semblat oportú condensar algunes recomanacions sobre els sistemes de treball personal (per allò de perdre-li el respecte) i sobre els recursos narratius que val la pena d'experimentar. Un glossari molt sintètic i unes propostes bibliogràfiques tancaran aquest trajecte per l'univers del conte que tot seguit comença. Bon viatge.

Suggeriments didàctics

Es tractaria, com en el llibre anterior, d'un manual útil per a l'anàlisi del text; en aquest cas, del conte literari. Proposem un parell de línies de treball:

1. Diferències i característiques del conte i la novel·la: a la pàgina 23, l'autor proposa una taula resumida sobre les diferències entre els dos gèneres. Es tractaria de proposar als nois i noies, a partir dels diferents ítems, que discutissin i raonessin si uns textos que coneguin (poden anar des dels contes infantils, passant pel rondallari i les novel·les que hagin llegit) s'ajusten a les característiques de l'un o de l'altra.
2. L'anàlisi d'un conte literari a partir dels paràmetres que es detallen al llarg el llibre seria una altra línia de treball. Els exemples que usa l'autor són prou aclaridors. També són útils les síntesis «Per recordar» que l'autor recull al final de cada capítol. En funció de l'edat, la maduresa o el grau d'interès de l'alumnat, es pot fer més o menys èmfasi en algun dels aspectes proposats per l'autor.

Dades bibliogràfiques

Premis obtinguts

- Ciutat d'Olot 1979, amb la novel·la *Fugida en gris*.
- Arts i Lletres 1980, de narrativa curta (Premià de Dalt), amb «Trencaclosques de la burgesa i el lampista que no ho era».
- Puig i Ferrer 1981, de narrativa curta (La Selva del Camp), amb «La dona del Montseny».
- Xúquer 1982, de narrativa curta (Alzira), amb el recull «Alens d'amor i de recança».
- Vila de Sant Boi 1983, de narrativa curta (Sant Boi de Llobregat), amb «La Mariona robada».
- Ciutat de Palma 1984, amb la novel·la *Vent de memòria*
- Joan Santamaria 1984, de narrativa curta (Barcelona), amb «Calidoscopi de rellotges fora de punt».
- Sant Jordi 1985, amb la novel·la *Els colors de l'aigua*.
- Finalista Carlemany 1996, amb la novel·la *La vida escrita*.
- Ciutat de Palma 2000, amb la novel·la *El balancí negre*.

Llibres publicats

Novel·les

- *Fugida en gris*. 1980. Ed. Comissió Premis Ciutat d'Olot.
- *Sol sense sol*. 1984. Ed. Moll.
- *Vent de memòria*. 1984. Ed. La Magrana.
- *Èlia*. 1984. Ed. Pòrtic.
- *Els colors de l'aigua*. 1986. Ed. Proa.
- *La nit vermella*. 1989. Ed. Proa.
- *La vida escrita*. 1996. Ed. Proa/Columna.
- *Zàping!*. 1998. Ed. Proa.
- *El balancí negre*. 2001. Ed. Proa.
- *Groc d'Índia*. 2004. Ed. Proa.
- *El punt blanc de l'horitzó*. 2006. Ed. Proa.
- *La bellesa del diable*. 2010. Editorial Columna.
- *Els amants volàtils*. 2011. Edicions Proa.
- *La ciutat dels solitaris*. 2017. Editorial Gregal.
- *L'home que perseguia la veritat*. 2019. Editorial Gregal.
- *Un dissabte de primavera*. 2020. Editorial Tríode.
- *Setanta-tres dies amb el pare*. 2021. Editorial Tríode.
- *Ciudadà Canalda*, 2023. Editorial Tríode.

Narrativa curta

- *L'esperit de Campbordià*. 1983. Col. El conte del diumenge. Ed. Prometeo.
- *Del temps del joc al joc del temps*. 1984. Ed. La gent del llamp.
- *Dansa a la ciutat vi(r)olada*. 1986. Ed. El llamp.

- *Rel·lotges fora de punt*. 1987. Ed. Laia.
- *En última instància*. 1993. L'eix editorial.
- *La pell dels anys*. 2008. Edicions del Salobre.
- *El dia de l'incident*. 2013. Editorial Meteora.
- *Pinyols madurs*. 2018. Voliana Edicions.
- *Retrat de dona quieta*. 2018. Quaderns Senhal.

Memòries

- *Primer paisatge*. 2016. Editorial Gregal.
- *Què ens queda dels nostres*. 2025. Editorial Trípod.

Assaig literari

- *L'arquitectura del conte*. 2001. Editorial Octaedro-Accent / Reedició revisada i actualitzada el 2016 amb Edicions Godall.
- *La maleta de l'escriptor*. 2005. Rosa dels Vents. Reedició revisada el 2019 amb Editorial Gregal.

Literatura infantil i juvenil

- *Corre, corre foc!*. 1987. Col·lecció "Llibres del Sol i la Lluna". Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- *Memòries de l'illa del vent*. 1991. Col·lecció Ala Delta. Ed. Edelvives.
- *Sortides d'emergència*. 1992. Col. El fil d'Ariadna. Ed. Barcanova.

Audiovisuals

- *Finestres amb història*. 2007. CD interactiu amb fotografies i narracions breus.

Traduccions

- Al castellà: *Los colores del agua*. 1987. Ed. Anagrama.
- *Corre, fuego, corre*. 1987. Ed. Ultramar.
- Al gal·lec: *Corre, "corre foc"*. 1987. Ed. Sotelo Blanco.

Dins el col·lectiu Ofèlia Dracs

- *Lovecraft, Lovecraft!*. 1981. Ed. 62.
- *Negra i consentida*. 1983. Ed. Laia.
- *Essa efa*. 1985. Ed. Laia.
- *Bocato di cardúiali*. 1985. Ed. 3 i 4.
- *Misteri de reina*. 1994. Ed. 3 i 4.

Monografies locals

- *Cerdanyola, espai 50/2000*. 2010. Ed. Monflorit.
- *Cerdanyola del Vallès desapareguda*. 2025. Ed. Efadós.
- *Més coses de Cerdanyola*, d'Albert Lázaro. Grec, 2023.
- *Arxiu Mimó, un llegat a l'abast*. Grec, 2024.

Enllaços

- Google Maps. [Península balcànica](#).
- GRAU, Isidre: Web d'Isidre Grau, escriptor. <<http://www.isidregrau.net/>>.